

SBÍRKOVÉ FONDY MĚSTSKÉ KNIHOVNY V PRAZE A POVODEŇ

ZUZANA KOPENCOVÁ

ANOTACE

Sbírkový fond Městské knihovny v Praze – umístění fondu, struktura a složení fondu. Evakuační práce před kulminací vody. Zaplavení sbírkového fondu – škody a následky. Záchrané práce – postup, organizace. Aktivita po povodních – fundraising. Současný stav a perspektivy vysušování sbírkového fondu.

Loňský rok byl pro mnohé instituce i jednotlivce rokem osudovým. Městská knihovna v Praze vstoupila do roku, kdy oslavila významné jubileum – 111 let svého působení a musela se vypořádat s ničivými následky povodně. Povodní byla postižena Ústřední knihovna na Mariánském náměstí, obvodní knihovny v Karlíně a Holešovicích a sbírkový fond Městské knihovny v Praze.

Sbírkový fond Městské knihovny v Praze byl umístěn v objektu na Ortenově náměstí v Holešovicích. V depozitářích bylo uloženo na 20 000 vzácných a historických tisků i novodobých dokumentů – bibliofilie, grafiky, mapy, teatrálie, pragensia atd. Byly zde také restaurátorské dílny s přístroji i materiálem a katalogizační pracoviště.

Již 12. srpna 2002, po schůzce povodňového štábu MKP, jsme začali stěhovat nejvzácnější dokumenty do zvýšeného přízemí budovy. Evakuační práce pokračovaly i druhý den od brzkých ranních hodin. Podařilo se nám vystěhovat nejvzácnější dokumenty buď do místností ve zvýšeném přízemí nebo do horních polic v depozitářích. Byli jsme přesvědčeni, že

jsme udělali maximum pro správné zabezpečení fondu. Povodňový štáb Prahy 7 i Městská policie, s kterou jsme byli neustále v kontaktu, nepředpokládali, že bude objekt jakkoli ohrožen vodou. Bohužel, při kulminaci sahala voda v objektu až do výše 1,5 m ve zvýšeném přízemí. Celý fond se ocitl pod kalnou, bahnitou vodou.

Období od 13. do 15. srpna, kdy byla celá oblast uzavřena a nemohli jsme se dostat do objektu, bylo mučivé a zdálo se nekonečné. Tuto dobu jsme využili k získávání informací o možnostech záchran zátopených knih a všemožně jsme se snažili získat povolení ke vstupu do objektu. Povolení jsme získali až 16. srpna ráno. Okamžitě jsme nastartovali záchrané práce. Byla odčerpána voda a desítky dobrovolníků začaly pomáhat při vynášení, omývání a balení knih. Každá kniha byla omyta, pečlivě zabalena do mikrotenového sáčku a vložena do přepravních beden. Mochovské mrazírny, a. s. nám velmi ochotně přistavily nákladní auta a odvážely fond do mrazíren. Zamrazení znamenalo jedinou šanci jak zastavit plísně, zakonzervovat a uchovat fond do té doby, než bude moci být vysušen a restaurován. Práce na

záchraně pokračovaly dnem i nocí, celé tři dny. V holínkách, rukavicích a rouškách pracovali knihovníci, studenti, skauti a další dobrovolníci. Čas, únava a vedro byly našimi úhlavními nepřáteli. Konečně 19. srpna v odpoledních hodinách byla poslední kniha odvezena k zamrazení. Skončila první etapa, ale byla před námi neznámá cesta a otázka, jak dál.

Zamražený fond, zničená depozita, restaurátorské i katalogizační pracoviště. Byli jsme si vědomi toho, že bez finančních prostředků nic nezmůžeme. Naši aktivitu jsme soustředili na získávání sponzorů, dárců i grantů. Do konce roku se nám podařilo celkem získat 1 300 000 Kč na vysušování a vybudování restaurátorské dílny a klimatizovaných depozit. Velmi nám také pomohla Národní knihovna v Praze, která nám dočasně propůjčila prostory v Centrálním depozitáři v Hostivaři.

S vysušováním jsme začali již v listopadu 2002. V Centrálním depozitáři NK ČR sušíme v propůjče-

ných vakuových balíčcích.^{1/} Metoda vakuového balení je velmi šetrná, ale její nevýhodou je značná časová náročnost. Takovým tempem by usušení našeho fondu trvalo více než sedm let. Hledali jsme tedy jinou metodu, která by byla vhodná pro náš fond, a proces sušení by se výrazně urychlil. Našli jsme ji v sušárnách dřeva v Kralupech nad Vltavou. Národní knihovna v Praze, která ji provozuje, nám umožnila

^{1/} Sušení v CDH NK ČR bylo ukončeno na konci září 2003 a práce na sušení vzácnějších dokumentů z historického fondu jsou nadále realizovány na půdě MK Praha.

Zuzana Kopencová
Městská knihovna Praha
kopencoz@mlp.cz

její využití. V mrazárnách na Kladně byl fond tříděn na dokumenty s koženými, polokoženými a pergamenovými vazbami, které se suší metodou vakuového balení, a na dokumenty papírové, které byly vysušeny v sušárnách dřeva. V polovině května jsme dokončili třídění dokumentů a začátkem června byla odvezena poslední várka papírových knih do komor v Kralupech. Z celkového množství 41 paletizačních jednotek s 386 přepravkami zamražených dokumentů nám zbývá vysušit pouze 65 přepravek. Tento zbývající fond bude postupně vysušen pomocí vakuových balíčků.

Fond je z velké části zachráněn, ale mnoho práce nás ještě čeká. Musíme dokončit sušení fondu, soustředíme se také na jeho roztrídění, vhodné uložení a následné restaurování. Rekonstrukce nového objektu pro umístění depozit, restaurátorského a katalogizačního pracoviště bude také velmi náročná.

Máme za sebou těžké období, plné pilné práce, drobných nezdarů i úspěchů, tápání i předsevzetí. Ale víme, že ve svém snažení nejsme sami, že existuje mnoho nadšených knihovníků, restaurátorů, dobrovolníků či institucí, o které se v těžkých chvílích můžeme opřít. Těm patří náš dík a uznání.